

Še kako živa budnost filma



38

Letošnja (17.) edicija Festivala slovenskega filma je nedvomno presenetila z dobitniki nagrad; od vesne za najboljši celovečerni film, ki jo je prejel dokumentarec Siniše Gačiča *Boj za do* kratkega filma *Prespana pomlad* mladega avtorja Dominika Menceja, nagrajenega s kar petimi vesnami: za režijo, scenarij, scenografijo in žensko glavno vlogo.

Izbiri letošnje mednarodne strokovne žirije v sestavi Matjaža Zajca, Roka Bička, Špele Čadež, Katje Šoltes in Hrvoja Pukšeca lahko samo pokimamo, saj *Prespana pomlad* prepriča s svojo neverjetno suvereno avtorsko govorico. Delo s tem nadaljuje trend kakovostnega novejšega slovenskega filma, ki ga lahko spremljamo v zadnjih nekaj letih, obenem pa potrjuje domnevo o neverjetno ekspresivnem potencialu forme kratkega filma.

Edinstvenost *Prespane pomladi* se skriva v simbiotičnem prepletanju zgodbe z iskrivimi domisljicami nekaterih ključnih vidikov filmskega jezika. Režijska igra je namreč nadvse spretna; docela vtkana v še kako živo filmsko celoto proizvaja intenzivno gledalsko izkušnjo, ki zavoljo nadrealistične zasnove scenarija, pa tudi zasnove same mizanscene, razširja njen horizont. Po eni strani se ta uspešno identificira z glavnim likom mladega dekleta Jasne (Anja Novak), po drugi strani pa se slednja, zavoljo Mencejevih režijskih odločitev, nenehno reartikulira, pri čemer ta reartikulacija funkcionira na vsaj dveh ravneh: na ravni zgodbe lika in na ravni metafilmske govorice.

Inovativnosti pričujoče reartikulacije, ki zares očara, lahko sledimo v zasnovi zgodbe o Jasni, za katero tudi po zaključni špici ne vemo čisto natančno, kaj se ji je zares zgodilo. Vemo le to, da ima rano na čelu, odrgrnine po telesu in da se znajde na presečišču resničnega in na pol sanjskega, skorajda psihotičnega sveta; morda jo je zares zbil avto, kot pove sama, morda »le« odraščča, morda pa ima kakšne duševne težave?

Prespani pomladi lahko pripišemo eno od temeljnih značilnosti avtorskega umetniškega filma, to je svobodo interpretacije v njeni komplementarnosti z obvladovanjem filmskega jezika. Kajti sploh ni pomembno, kaj je zares narobe z Jasno; Menceju gre namreč bolj za poskus vizualizacije določenih notranjih stanj Jasninega lika. To stori

Prespana pomlad

Nina Cvar

NINA CVAR



s prepletanjem najrazličnejših vplivov iz širše filmske popularne kulture, a navkljub številnim referencam slednje ne deluje prisiljeno. Še več. Od prvega do zadnjega prizora je vse na svojem mestu: še tako drobni detajli, kot so ovitek cigaretna škatlice in v modro obarvani lasje Jasnine prijateljice Brine (Lara Vouk), zasedajo točno določeno mesto v širši naratologiji. Dramaturški lok se taktično stopnjuje, le včasih ga prekinajo metafilmski elementi projiciranega pozunanjenega dialoga skozi rabo televizijskega sprejemnika, kadrirana igra s percepcijo, obrnjeno na glavo, ali pa zanimivi in dobro izvedeni posebni učinki, ki le še prispevajo k prepričljivi končni podobi filma.

Četudi se zdi, da ima *Prespana pomlad* jasno začrtano linearno strukturo, ki se ravna po tipičnem realističnem vzročno-posledičnem vzorcu, temu ni čisto tako, saj slednje Mencej izvrstno nadgrajuje z uprizarjanjem kopice raznovrstnih duševnih stanj Jasne skozi igro simbolov, kot so razbito zrcalo, črepinje, luknje v stanovanju, pa tudi skozi natančno očrtana razmerja z mamo, prijateljico Brino, fantičem Perom, na katerega Jasna po naključju naleti. A spet, glede na metafilmske vložke, niti ne vemo, ali so te osebe sploh resnične – morebiti Jasna vse to sanja, morebiti je v komi, morebiti je psihotična? Tej ambivalenci ustreza tudi mizanscena, ki je odeta v nekakšne blede-kave pastelne barve, a tudi zvok in skorajda že pravljica glasbena podlaga, ki gledalca

nežno zapelje v vrtinec občutenj, neodgovorjenih vprašanj in nerazrešenih enigem. Vendar odgovori na ta vprašanja niso izsiljeni niti niso premočrtni. Nasprotno. *Prespana pomlad* nam pusti, da si sami odgovorimo na ta vprašanja in s tem razrešimo enigme, ki so se zastrmele v nas.

Nekaj pa je vendar gotovo. Ne glede na to, kako si bomo sami pustili razrešiti Jasnino uganko, je osrednji motiv odličnega kratkega filma *Prespana pomlad* nekakšen prehod: prehod iz prostora ali stanja, kjer smo spali ali le pripro strmeli v svet, pomen tega prehoda pa določamo sami.